

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра культурології та хореографічного мистецтва

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації

проф. Гаврилюк С. В. _____

Протокол № __ від _____ 2018 р.

ПРОГРАМА
нормативної навчальної дисципліни
Антропологія медіа

Підготовки магістра
Галузі знань 03 Гуманітарні науки

Спеціальності 034 Культурологія

Освітньої програми (спеціалізації) Культурологія

Програма навчальної дисципліни «АНТРОПОЛОГІЯ МЕДІА» підготовки магістра, галузі знань 03 Гуманітарні науки, спеціальності 034 Культурологія, за освітньої програмою Культурологія.

Розробники: Головей В. Ю., завідувач кафедри культурології та хореографічного мистецтва, доктор філософських наук, професор

Пригода Т. М., доцент кафедри культурології та хореографічного мистецтва, кандидат філософських наук

Рецензент: Возняк С. С., доцент кафедри культурології та хореографічного мистецтва, кандидат філософських наук

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри культурології та хореографічного мистецтва

протокол № ____ від _____ 2018р.

Завідувач кафедри: Головей В. Ю.

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією факультету культури і мистецтв

протокол № ____ від _____ 2018 р.

Голова науково-методичної комісії факультету культури і мистецтв

Каленюк О. М.

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	03 Гуманітарні науки 034 Культурологія Культурологія магістр	Нормативна
Кількість годин/кредитів 150/5		Рік навчання 1
		Семестр 1
		Лекції 28 год.
		Практичні (семінарські) 26 год.
		Лабораторні ____ год.
		Індивідуальні _____ год.
ІНДЗ: немає	Самостійна робота 86 год.	
	Консультації 10 год.	
	Форма контролю: екзамен	

Заочна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Заочна форма навчання	03 Гуманітарні науки 034 Культурологія ОП Культурологія магістр	Нормативна
Кількість годин/кредитів 150/5		Рік навчання 1
		Семестри 1
		Лекції 12 год.
		Практичні (семінарські) 8 год.
		Індивідуальні
		Самостійна робота 112 год.
ІНДЗ: немає	Консультації 18 год.	
	Форма контролю: екзамен	

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ:

Мета навчальної дисципліни – ознайомити студентів з основними категоріями антропології медіа, її основними методологічними ідеями та концепціями, що покликані формувати адекватну дослідницьку (аналітичну) позицію стосовно актуальної ситуації в медійному просторі культури.

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

До кінця навчання студенти будуть компетентними у таких питаннях:

Здатність аналізувати, оцінювати, опрацьовувати різносторонню медійну інформацію, синтезувати її, концептуалізувати, проблематизувати у фаховому контексті;

Здатність оволодівати основними поняттями, термінами, концептами антропології медіа для ведення конструктивної, толерантної професійної діяльності;

Здатність здійснювати на високому фаховому рівні медійну і соціальну діяльність у сфері медіа та комунікації;

Здатність організовувати дослідницький та аналітичний процес мас-медійних феноменів з високою фаховою якістю;

здатність працювати в команді, формуючи корпоративні цілі і вибудовуючи фаховий алгоритм їх досягнення.

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Антропологія як наука

Основні етапи становлення антропології як сфери знань. Структурна антропологія. Культурологічний вимір антропології. Антропологія як гуманітаристика. Методологічні зміни в антропології у другій половині ХХ століття: формування нових об'єктів та інструментів дослідження. Вплив новітніх інформаційних технологій на методологічні та інструментальні засади антропології.

Тема 2. Культурно-антропологічний підхід у вивченні медіа. Специфіка антропології медіа

Феномен медіа у сучасній культурі. Традиційні та інформаційні медіа. Особливості дослідження медіа у гуманітаристиці. Антропологія у контексті медіа і медіа в антропологічному вимірі. Становлення і формування автономної сфери наукових інтересів – антропології медіа. Особливості антропологічної методології й аналітики сфери медіа. Специфіка та основні завдання антропології медіа.

Тема 3. Культурно-антропологічні трансформації в інформаційному суспільстві

Особливості інформаційного (постіндустріального) суспільства на сучасному етапі. Продукування, розподіл та споживання інформації. Формування сучасного медійного середовища. Особливості комунікативної сфери. Типи комунікації. Масова комунікація. Мас-медіа. Від людини соціальної до людини медійної. Людина у сучасних комунікативних процесах.

Тема 4. Феномен «людини медійної»

Сучасний антропологічний та медійний дискурс соціальних практик. Технологічний чинник суспільного середовища і сфери медіа. Від людини розумної (природної, економічної, соціальної, граючої, читаючої, сприймаючої тощо) до людини медійної: особливості еволюції. Телепатична людина. Екранна людина. Он-лайн-людина. Людина-кіборг. «Аналогова» людина. Людина-смарт.

Тема 5. Візуальна антропологія

Візуальна антропологія як вивчення невербальних форм комунікації. Візуальні продукти (фільм, екранна культура, аудіовізуальні документи, фотографія) як сфера вивчення особливостей комунікації різних етносів та спільнот. Етнографічний аналіз візуального досвіду у контексті комунікації і медіа. Вивчення візуальних проявів культури (танець, міміка, вирази обличчя, рухи тіла, символічне використання простору, архітектури, середовища). Дослідження зображальних аспектів культури (фотографія, кіно, телебачення, аматорське відео тощо) для отримання антропологічного знання. Проблема взаємодії екранного мистецтва, технологій та гуманітарної науки.

Тема 6. Антропологія мережевих спільнот

Соціальні практики як предмет дослідження. Від телевізійного комунікативного середовища до Інтернет-комунікації. Особливості віртуальної Інтернет-реальності. Трансформація медіа-практик. Інтернет-мережі: специфіка комунікування, ідентифікації, самопрезентації, самореалізації, творчості тощо. Мережева тілесність спілкування. Симулятивна реальність мережених спільнот. Трансперсональний вимір Інтернет-медіа.

Тема 7. Антропология цифрового міста. Медіа-практики повсякденності

Сучасне міське середовище: антропологічний, техногенний, медійний виміри. Особливості цифрової культури: мобільні гаджети, мережеві комунікації, віртуальний простір. Соціальний аспект сучасних мобільних гаджетів та Інтернету: соціальне управління, суспільна активність, мережева взаємодія. Феномен мережевої самотності. Мережевий симулякр. Соціальні мережі і проблема екзистенційного дистанціювання. Комунікація і спілкування. Мережеві індивідуальні «комірки»: нова соціальна форма віртуального міста. Недійний мікроурбанізм.

Тема 8. Проблема культурної ідентичності в інформаційному соціумі

Культура через призму медіа. Медійна реальність і самоідентифікація. Інформаційний (технологічний) вимір особистого простору людини. Масова культура і мас-медіа: характер взаємодії. Культурні коди й їх медійна інтерпретація. Медійні аберації традиційних культурних цінностей. Візуальна презентація не-візуальних культурних смислів в медіа. Ідентифікаційні процеси в Інтернет-мережах. Мас-медійний чинник культури.

Тема 9. Антропология медійних професій

Антропология професій. Особливості професій, пов'язаних з медіа та культурними комунікаціями. Медіавиробництво: особливості філософії та практичної реалізації. Професійна специфіка медіа-працівника. Професійна етика медійника. Відповідальність. Незаангажованість як професійна та етична характеристика. Продюсерство. Телевізійна індустрія. Феномен професійної недійної критики через призму особистості журналіста.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Лабор.	Сам. роб.	Конс.
Змістовий модуль					
Тема 1. Антропология як наука	2	2		10	1
Тема 2. Культурно-антропологічний підхід у вивченні медіа. Специфіка антропологии медіа	2	2		10	1
Тема 3. Культурно-антропологічні трансформації в інформаційному суспільстві	4	4		10	1
Тема 4. Феномен «людини медійної»	2	2		10	1
Тема 5. Візуальна антропология	2	2		8	1
Тема 6. Антропология мережених спільнот	4	2		10	2
Тема 7. Антропология цифрового міста. Медіа-практики повсякденності	4	4		10	1
Тема 8. Проблема культурної	4	4		10	1

ідентичності в інформаційному соціумі					
Тема 9. Антропологія медійних професій	4	2		8	1
Всього годин:	28	26		86	10

Заочна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Лабор.	Сам. роб.	Конс.
Змістовий модуль					
Тема 1. Антропологія як наука	2	1		12	2
Тема 2. Культурно-антропологічний підхід у вивченні медіа. Специфіка антропології медіа	2	1		12	2
Тема 3. Культурно-антропологічні трансформації в інформаційному суспільстві	1	1		12	2
Тема 4. Феномен «людини медійної»	1	1		12	2
Тема 5. Візуальна антропологія	1			12	2
Тема 6. Антропологія мережених спільнот	1			10	2
Тема 7. Антропологія цифрового міста. Медіа-практики повсякденності	1	1		10	2
Тема 8. Проблема культурної ідентичності в інформаційному соціумі	2	1		10	2
Тема 9. Антропологія медійних професій	1	1		10	2
Всього годин:	12	8		112	18

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

- Опрацювати мас-медійні джерела м. Луцька (чи будь-якого іншого українського міста – на вибір) і зробити медійну аналітику інформаційних матеріалів у контексті антропології медіа.
- Зробити антропологічний аналіз візуальних даних певного медійного джерела з використанням обумовлених методологічних, методичних та інструментальних засобів.
- Здійснити візуально-антропологічний аналіз селфі-фотографій з певної соціальної мережі вибраної медійної особи.

6. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Поточний контроль (макс=40 балів)									Модульний контроль (макс=60 балів)	Загальна кількість балів
Модуль 1									Модуль 2	
Змістовий модуль									МКР	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9		
4	4	5	4	4	5	5	5	4		

40	60	100
-----------	-----------	------------

Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	Відмінно	Зараховано
82 – 89	Дуже добре	
75 - 81	Добре	
67 -74	Задовільно	
60 - 66	Достатньо	
1 – 59	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

- Антропологические традиции: стили, стереотипы, парадигмы / Под редакцией А.Л. Елфимова. М.: НЛЮ, 2012.
- Бакулев Г.П. Массовая коммуникация. Западные теории и концепции. – М.: Аспект-пресс, 2005.
- Вартанова Е. Л. От человека социального – к человеку медийному // Теория СМИ. Актуальные вопросы. М.: Медиамир, 2009.
- Визуальная антропология // Антропологический форум №7. 2007
- Визуальная антропология: настройка оптики / Под редакцией Е. Ярской- Смирновой, П. Романова. М.: ООО "Вариант", ЦСПГИ, 2009.
- Визуальная антропология: настройка оптики / Под редакцией Е. Ярской- Смирновой, П. Романова. М.: ООО "Вариант", ЦСПГИ, 2009.
- Волков В., Хархордин О. Теория практик. СПб, Издательство Европейского университета, 2008.
- Грей Г. Кино: визуальная антропология. М.: НЛЮ, 2013.
- Дунас Д. Антропологический поворот в зарубежных исследованиях СМИ: от концепций о человеке и культуре к новой дисциплине// Этнографическое обозрение. 2015, № 5.
- Запорожец О., Лапина-Кратасюк Е. Антропология цифрового города: к вопросу о выборе метода.// Этнографическое обозрение. 2015, № 5.
- Зверева В. Сетевые разговоры. Культурные коммуникации в Рунете. Берген, 2012.
- Культурные коммуникации в Рунете. Берген, 2012.
- Инновации в антропологии: новые направления, объекты и методы в российских антропологических исследованиях / Под редакцией С. Соколовского. М.: РАН, 2015.
- Круткин В. Дж. Руби о визуальной антропологии // Визуальная антропология: новые взгляды на социальную реальность. Саратов: Научная книга, 2007. С. 398 - 412.

- Латур Б. Пересборка социального: введение в акторно-сетевую теорию. М.: Издательский дом Высшей школы экономики, 2014.
- Луман Н. Реальность массмедиа. М.: Праксис. 2005.
- Маккуайр С. Медийный город: медиа, архитектура и городское пространство. М.: Strelka Press. 2014
- Малькова В.К. Этнические аспекты журналистики: Из опыта анализа российской прессы. М.: ИЭА РАН – ТАСИС, 2004.
- Малькова В.К., Тишков В.А. Культура и пространство Книга первая. Образы российских республик в Интернете. М. 2009.
- Мансурова В.Д. Журналистская картина мира как фактор социальной детерминации. Барнаул: Изд-во Алтайск. гос. ун-та, 2002.
- Муратов С.А. ТВ – эволюция нетерпимости: История и конфликты этических представлений. М.: Логос, 2000
- Назаров М.М. Массовая коммуникация и общество. Введение в теорию и исследования / М.: Аванти-плюс, 2003;
- Новикова А. Антропология медиа в России: истоки и перспективы// Этнографическое обозрение. 2015, № 5.
- Новикова А. Современные телевизионные зрелища: истоки, формы и методы воздействия. СПб.: Алетейя, 2008.
- Новикова А. Телевизионная реальность: экранная интерпретация действительности. М.: НИУ ВШЭ, 2013.
- Орлова Э. А. История антропологических учений. М.: Академический проект, АльмаМатер , 2010.
- Панакова Я. Визуальные методы: На пути к постижению миграционного опыта // Журнал социологии и социальной антропологии. 2007. № 4
- Почебут, Л. Г. Кросс – культурная и этническая психология : учеб. Пособие. СПб. : Питер, 2012.
- Сальникова Е. В. Феномен визуального. От древних истоков к началу XXI века. М.: Прогресс-Традиция. 2012.
- Сергеева О. В. Домашний телевизор: Экранная культура в пространстве повседневности. СПб.: Издательство Санкт-Петербургского университета. 2009.
- Тишков В.А. Реквием по этносу: исследования по социально-культурной антропологии. М., 2003.
- Утехин И. К истории антропологического взгляда на визуальность // Новое литературное обозрение, 2013, № 124. Режим доступа: <http://magazines.russ.ru/nlo/2013/124/30y.html>
[20.01.2015.](http://magazines.russ.ru/nlo/2013/124/30y.html)
- Черных А. И. Ритуалы и мифы медиа. М., 2015.
- Hockings P. (ed.) The Principles of Visual Anthropology. - Princeton Univ. Press, 1994.
<https://postnauka.ru/video/42798>
<https://www.nkj.ru/open/27523/>
- Pink S. The Future of Visual Anthropology: Engaging the Senses. L., 2006
- Ruby J. Picturing Culture: Essays on Film and Anthropology. Chicago: University of Chicago Press, 2000.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Специфіка та основні завдання антропології медіа.
2. Антропология медіа в системі гуманітарних знань.
3. Особливості медіа в інформаційному суспільстві.
4. Феномен «людини недійної».
5. Особливості масової комунікації.
6. Технологічний чинник медіа.
7. Візуальна антропология.
8. Інструментальна база візуальної антропології.
9. Етапи еволюції від «людини соціальної» до «людини медійної».
10. Антропология мережених спільнот.
11. Мережений колективізм.
12. Мережевий егоїзм.
13. Антропология цифрового міста.
14. Інтернет-етика віртуальної комунікації.
15. Медіа-практики повсякденності.
16. Медіа в урбаністичній реальності.
17. Мас-медіа і масова культура: характер взаємодії.
18. Антропология медіа-професій.
19. Професійна етика медійника.
20. Культурна ідентичність в інформаційному суспільстві.